

Βασίλης Παυλόπουλος
Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ
 vpavlop@psych.uoa.gr

Περίληψη

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναλύσει την ομιλία του Donald Trump στην 80η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ μέσα από έναν συνδυασμό θεωρητικά κατευθυνόμενης θεματικής ανάλυσης (τι;), αφηγηματικής μεθόδου (πώς;) και κριτικής ανάλυσης λόγου (γιατί;). Η θεματική ανάλυση οργανώθηκε με βάση το διευρυμένο μοντέλο των έξι επιπέδων κοινωνικοψυχολογικής ερμηνείας κατά Doise (Doise & Valentim, 2015). Αναδείχθηκαν δεκατρία κύρια θέματα υποστηριζόμενα από δεκαοκτώ θεωρίες της Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, συνθέτοντας ένα πολυεπίπεδο εργαστήριο κριτικής αποδόμησης της λαϊκιστικής ρητορικής. Η αφηγηματική ανάλυση κατέδειξε ότι ο λόγος του Trump ακολουθεί μια πορεία που ξεκινά με στοιχεία συναισθηματικής ενεργοποίησης, οικειότητας και συνθηματολογίας (νευρολογικό, ενδοατομικό και διατομικό επίπεδο, αντίστοιχα), κορυφώνεται στην παρουσίαση της εξω-ομάδας ως απειλής (διομαδικό επίπεδο), μεταβαίνει σε ιδεολογική «επίλυση» μέσω εθνικισμού, προστατευτισμού και στρατιωτικής υπεροχής (διομαδικό και ιδεολογικό επίπεδο), και ολοκληρώνεται με την εδραίωση ενός κυριαρχικού αντι-διεθνιστικού αφηγήματος (ιδεολογικό και διακοινωνιακό επίπεδο). Η κριτική ανάλυση λόγου αποκάλυψε ότι η ηθικοποίηση της κυριαρχίας, η συλλογική θυματοποίηση και η αυτονομιοποίηση του ηγέτη αποτελούν τρεις βασικούς άξονες της τραμπικής γλώσσας. Η εμφατική χρήση του “εγώ”, η απλοϊκή συντακτική δομή, η ειρωνεία των διεθνών θεσμών και η ιδεολογική πόλωση γύρω από τη διχοτόμηση “εμείς–εκείνοι” συγκροτούν ένα πλέγμα ιδεολογικής ηγεμονίας που συντηρεί ιεραρχίες ισχύος και φυσικοποιεί τις ανισότητες. Η παραπάνω συνδυαστική προσέγγιση αναδεικνύει τον λόγο ως πεδίο όπου διασταυρώνονται ατομικά συναισθήματα, συλλογικές ταυτότητες και ιδεολογικές πρακτικές. Η ανάλυση συμβάλλει τόσο στη θεωρητική εμβάθυνση των κοινωνικοψυχολογικών προσεγγίσεων του λόγου όσο και στην κατανόηση των σύγχρονων μορφών λαϊκισμού και πολιτικής επικοινωνίας.

Γιατί μια κοινωνικοψυχολογική ανάλυση του λόγου του Trump;

- Η ομιλία Trump στην 80η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ λειτουργεί ως σκηνή **ιδεολογικής αντιπαράθεσης** ανάμεσα σε δύο ασύμβατα μοντέλα θεώρησης του κόσμου:
 - ↑ λαϊκιστικό, εθνοκεντρικό, επιτελεστικό
 - ↓ θεσμικό, πολυμερές, διαπραγματευτικό
- Η ανάλυση της ομιλίας προσφέρει κατανόηση των **κοινωνικοψυχολογικών μηχανισμών** που διαμορφώνουν πολιτικές πεποιθήσεις, ταυτότητες, στάσεις και συμπεριφορές σε περιβάλλον πόλωσης.
- Φωτίζει τον τρόπο με τον οποίο **η γλώσσα** νομιμοποιεί ισχύ, κατασκευάζει απειλές και επηρεάζει τη δημοκρατία και τη διεθνή συνεργασία.
- Συνθέτει ένα **πολυεπίπεδο εργαστήριο κριτικής αποδόμησης** της λαϊκιστικής ρητορικής.

Αναλύοντας τη ρητορική Trump: Τι γνωρίζουμε

- Ο λόγος του Trump συνδυάζει πολλαπλά **λαϊκιστικά** χαρακτηριστικά, όπως διχοτομικές κατηγοριοποιήσεις, επαναλήψεις και υπερβολές (Mudde & Kaltwasser, 2017).
- Είναι συγχρόνως **ρητορικά απλός** και **συμβολικά σύνθετος**, συναισθηματικά φορτισμένος και θεσμικά προκλητικός (Kadim, 2022).
- Δημιουργώντας αίσθηση τοξικής ηγεσίας και κοινής ταυτότητας στους υποστηρικτές του, παρέχει ένα ιδεολογικό και αφηγηματικό πλαίσιο που **νομιμοποιεί τη βίαιη συλλογική δράση** ως ηθική υποχρέωση (Ntontis et al., 2024).
- Αντλεί τη δύναμή του από θεμελιώδεις **κοινωνικοψυχολογικές διεργασίες**, όπως η αντιλαμβανόμενη απειλή και η σχετική αποστέρηση (Pettigrew, 2017).

Το διευρυμένο πολυεπίπεδο μοντέλο Doise & Valentim (2015) ως οργανωτικό αναλυτικό σχήμα

Νευροψυχολογικό – οι βιολογικές και συναισθηματικές διεργασίες που ενεργοποιούνται μέσα στον λόγο, όπως ο φόβος ή ο θυμός

Ενδοατομικό – οι ατομικές νοηματοδοτήσεις και τα γνωστικά σχήματα που συγκροτούν τις αντιλήψεις του ομιλητή για τον κόσμο

Διατομικό – οι άμεσες κοινωνικές σχέσεις και οι ρόλοι που αναπαρίστανται στη ρητορική (π.χ. η σχέση ηγέτη–λαού)

Διομαδικό – οι σχέσεις μεταξύ ομάδων, έθνους και διεθνών δρώντων, όπου κυριαρχεί η διάκριση «εμείς–εκείνοι»

Ιδεολογικό – οι ευρύτερες αξιακές δομές, ιδεολογίες και πολιτισμικά πρότυπα που οργανώνουν το νόημα του λόγου

Διακοινωνιακό – η σχέση του λόγου με το παγκόσμιο κοινωνικοπολιτικό πεδίο, τους θεσμούς και τη συλλογική μνήμη

Ερευνητικά ερωτήματα

- Ποια **κεντρικά θέματα** εντοπίζονται στην ομιλία του Donald Trump στην 80η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ;
- Με ποιους κοινωνικοψυχολογικούς μηχανισμούς, πάνω στη βάση του **πολυεπίπεδου διευρυμένου μοντέλου** των Doise και Valentim, συνδέονται τα θέματα αυτά;
- Πώς τα εντοπισμένα ρητορικά μοτίβα συγκροτούνται σε μια κλιμακούμενη **αφηγηματική δομή**;
- Πώς η **γλώσσα** που χρησιμοποιεί ο Trump νομιμοποιεί σχέσεις εξουσίας, αναπαράγει ιδεολογικές ιεραρχίες και εξυπηρετεί κοινωνικά συμφέροντα;

Μέθοδος: Πολυεπίπεδη συνδυαστική αναλυτική προσέγγιση

- Στο πρώτο στάδιο, εφαρμόστηκε μια **θεωρητικά καθοδηγούμενη θεματική ανάλυση** (Braun & Clarke, 2006· 2021). Κάθε κύριο θέμα αντιστοιχίστηκε σε ένα από τα **έξι επίπεδα ανάλυσης** (Doise & Valentim, 2015) και συνδέθηκε ερμηνευτικά με συναφείς κοινωνικοψυχολογικές θεωρίες. **Τι;**
- Η θεματική ανάλυση εμπλουτίστηκε με **αφηγηματικά στοιχεία** (Rierssman, 2008) για να αναδειχθεί η δραματουργική δομή της ομιλίας: πώς τα θέματα οργανώνονται σε μια κλιμακούμενη αφήγηση. **Πώς;**
- Στο δεύτερο στάδιο, εφαρμόστηκε η **κριτική ανάλυση λόγου** σύμφωνα με τη διαλεκτική-σχεσιακή προσέγγιση του Fairclough (2013) προκειμένου να φωτίσει ποια συμφέροντα εξυπηρετεί ο λόγος του Trump και πώς αναπαράγει ιδεολογικές ιεραρχίες και σχέσεις εξουσίας (van Dijk, 2008). **Γιατί; Για ποι@ν;**

Θεωρητικά καθοδηγούμενη θεματική ανάλυση

Η ανάλυση υιοθέτησε **αφαιρετική** προσέγγιση, με τα έξι επίπεδα των Doise & Valentim (2015) να λειτουργούν ως τα κεντρικά θεωρητικά θέματα της μελέτης:

1. Επαναληπτική ακρόαση και ανάγνωση της ομιλίας για **εξοικείωση** με τα δεδομένα.
2. Διαχωρισμός σε νοηματικές ενότητες και αρχική **ανοιχτή κωδικοποίηση** για να εντοπιστούν όλα τα πιθανά μοτίβα.
3. **Αφαιρετική** θεματική αντιστοίχιση των κωδικών στα έξι επίπεδα ανάλυσης.
4. Ανάδειξη υπο-θεμάτων και σύνδεση με συναφείς **κοινωνικοψυχολογικές θεωρίες**.
5. **Ερμηνευτικά καθοδηγούμενη** σύνδεση των μοτίβων με έννοιες που συνοψίζουν το κοινωνικό νόημα και τις λειτουργίες τους (π.χ. ταυτότητα, απειλή, νομιμοποίηση).

Θεματικοί άξονες-επίπεδα, θέματα και υποθέματα

Επίπεδο	Θέματα	Υποθέματα
1.Νευρολογικό	Συναισθηματική ενεργοποίηση	Πρόκληση φόβου· σκηνές θανάτου και βίας
2.Ενδοατομικό	Γνωστικές ευκολίες	Επαναληπτικά μοτίβα
	Υπερηφάνεια-αυτοεπιβεβαίωση	Οικονομικά επιτεύγματα· εθνικά επιτεύγματα
3.Διατομικό	Οικειότητα & αυθεντικότητα	Χιούμορ· εγκάρδιος λόγος
	Επιτακτικός ρυθμός/Συνθήματα	Προστακτικές εκφράσεις
4.Διομαδικό	Διομαδική απειλή	Μετανάστες· φυλακές· ιδρύματα
	Εγκληματοποίηση ανοιχτών συνόρων	Στατιστικά φυλακών· ‘αποτυχημένο πείραμα’
	Εθνική υπεροχή/Κύρος	Στρατιωτική υπεροχή· οικονομική υπεροχή
5.Ιδεολογικό	Στρατιωτική υπεροχή	Στρατός και όπλα
	Κλιματικός σκεπτικισμός	Απόρριψη ΑΠΕ· στήριξη ορυκτών καυσίμων
	Οικονομικά συμφέροντα-προστατευτισμός	Δασμοί· άρνηση διεθνών συμφωνιών
6.Διακοινωνιακό	Απομείωση κύρους θεσμών	Κυλιόμενες σκάλες, αυτόματος υποβολέας
	Κυριαρχία/αντιδιεθνισμός	Απονομιμοποίηση· ‘κενά λόγια’· εθνική κυριαρχία

1. Νευρολογικό επίπεδο: Συναισθηματική ενεργοποίηση

*An era of calm and stability gave way to one of the great crises of our time. And here in US, four years of **weakness, lawlessness and radicalism** under the last administration delivered our nation into a repeated set of disasters.*

- Ο λόγος κινητοποιεί αρχετυπικά συναισθήματα **φόβου** και **απειλής**, προκαλώντας συναισθηματική εγρήγορση.
- Σύμφωνα με τη θεωρία της Συναισθηματικής Νοημοσύνης στη Λήψη Αποφάσεων (Marcus et al., 2000), ο φόβος και ο θυμός λειτουργούν ως **μηχανισμοί κινητοποίησης** πολιτικής προσοχής και ως **μέσα πειθούς**.
- Η γλώσσα του Trump δημιουργεί ένα «πεδίο απειλής», το οποίο δικαιολογεί ισχυρές παρεμβάσεις — γνωστικό και συναισθηματικό υπόβαθρο της **λαϊκιστικής ψυχολογίας** (Pettigrew, 2017).

2. Ενδοατομικό επίπεδο: Αυτοεπιβεβαίωση

In my first term, I built the greatest economy in the history of the world. [...] And I'm doing the same thing again, but this time it's actually much bigger and even better.

And I don't say that in a braggadocious way, but it's true. I've been right about everything.

- Μιλώντας για τον εαυτό του, ο Trump εμφανίζεται ως πατέρας-προστάτης του έθνους εντός μιας **προσωποκεντρικής ταύτισης** (Kelman, 2006).
- Η εστίαση είναι στην **αυτο-αναπαράσταση** του ηγέτη, δηλ. στην ψυχολογική κατασκευή του «εγώ» ως το μόνο ικανό να διαχειριστεί την κατάσταση.
- Ο λόγος συγκροτεί ένα **ηθικό πλαίσιο ηγεσίας** (Reicher et al., 2018) μέσω του οποίου ο ηγέτης τοποθετείται ως ο απόλυτος κριτής και εκφραστής της εθνικής βούλησης.

3. Διατομικό επίπεδο: Η σχέση ηγέτη–λαού

I'll be very badly criticized for saying it, but I'm here to tell the truth. I don't care. It doesn't matter to me.

- Ο Trump δημιουργεί μια σχέση **αυθεντικότητας** που τον αποστασιοποιεί από τον ρόλο του πολιτικού και τον εμφανίζει ως πατριώτη που μιλά «έξω από τα δόντια».
- Με όρους χαρισματικής ηγεσίας, η πλαισίωση αυτή μετατρέπει την επικοινωνία του σε σχέση **συναισθηματικής οικειότητας** (Hunter & Lovelace, 2022).

We have reasserted that America belongs to the American people.

- Η λαϊκιστική προσωποποίηση της σχέσης ηγέτη–λαού συγκροτεί μια **φαντασιακή κοινότητα** με κοινή μοίρα και εχθρούς (Mudde & Kaltwasser, 2017).
- Η διατομική σχέση είναι **πατρική**: ο ηγέτης μιλά εκ μέρους του λαού, όχι μαζί με τον λαό.

4. Διομαδικό επίπεδο: Οι Άλλοι ως απειλή

*Any system that results in the mass trafficking of children is **inherently evil**, yet that is exactly what **the globalist migration agenda** has done and it's what it's all about. In America, those days, as you know, are over.*

*On our southern border, we have successfully repelled **a colossal invasion**.*

- Ο λόγος λειτουργεί ως **ψυχολογική οριοθέτηση**: Η ταυτότητα αποκτά νόημα μόνο μέσα από τη διαφοροποίηση από τον κακόβουλο Άλλο (Tajfel & Turner, 1979).
- Η διχοτομία προάγει την αντίληψη **διομαδικού ανταγωνισμού** με όρους ρεαλιστικής σύγκρουσης (Sherif, 1966).
- Το αφήγημα της κατηγοριοποίησης ενισχύεται περαιτέρω εμφανίζοντας την εξω-ομάδα ως **συμβολική απειλή** για την ασφάλεια του έθνους (Stephan & Stephan, 2000).

5. Ιδεολογικό επίπεδο: Ηθικοποίηση της ισχύος

*And there is no other country even close. America is blessed with **the strongest economy, the strongest borders, the strongest military, the strongest friendships and the strongest spirit of any nation on the face of the earth.***

*No other country has the equipment to do what we did. **We have the greatest weapons on Earth. We hate to use them,** but we did something that for 22 years people wanted to do.*

- Η ρητορική της **ηθικοποιημένης ισχύος** (Reicher et al., 2018) λειτουργεί ως ιδεολογικό θεμέλιο: η εξουσία παρουσιάζεται όχι ως επιλογή, αλλά ως καθήκον. Ο λόγος νομιμοποιεί τις ανισότητες ισχύος μέσα από αξιακούς κώδικες ηθικής ευθύνης.
- Στο πλαίσιο της δικαιολόγησης του συστήματος (Jost & Banaji, 1994), τέτοιες δηλώσεις συμβάλλουν στη **φυσικοποίηση της κυριαρχίας** εμφανίζοντάς την ως αναγκαία για τη διατήρηση της τάξης.

6. Διακοινωνιακό επίπεδο: Απονομιμοποίηση των θεσμών

Not only is the UN not solving the problems it should, too often it's actually creating new problems for us to solve.

- Η κριτική στον ΟΗΕ δημιουργεί συνθήκη **ιδεολογικής πόλωσης** (van Dijk, 2008), η οποία επιτρέπει στις ΗΠΑ να διαφοροποιηθούν ως ανώτερη, ικανή και ηθική οντότητα.
- Η **απονομιμοποίηση του ΟΗΕ** δικαιολογεί την αντιδιεθνιστική στάση και καθιστά τον ηγέτη ως τον μόνο ικανό εκφραστή της εσω-ομάδας (Ntontis et al., 2024).

*Proud nations must be allowed to **protect their communities** and **prevent their societies from being overwhelmed** by people they have never seen before, with different customs, religions, with different everything.*

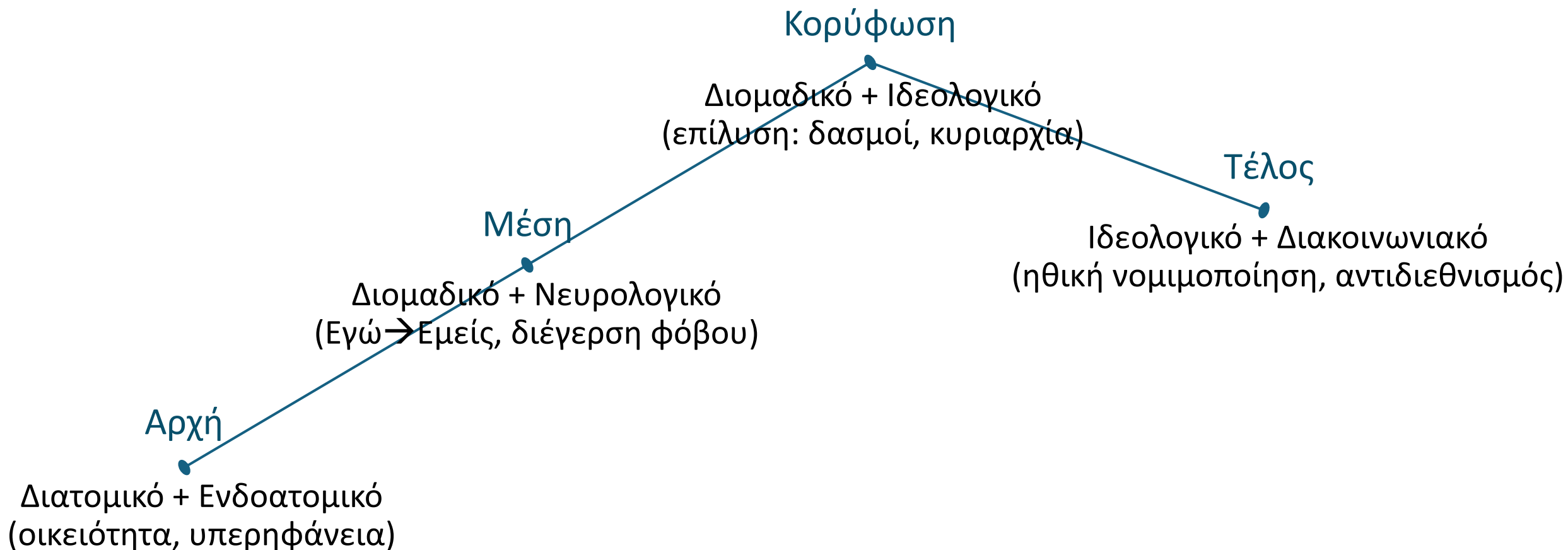
- Η πολυπολιτισμικότητα απορρίπτεται υπέρ μιας **μονοπολιτισμικής** αφήγησης με εθνική αυτάρκεια και κυριαρχία (Verkuyten, 2018).

Αφηγηματική ανάλυση

Η ομιλία του Trump ακολουθεί μια **κλιμακούμενη δραματουργική δομή**, χαρακτηριστική των λαϊκιστικών αφηγημάτων (Laclau, 2005):

- Ξεκινά με **συναισθηματική ενεργοποίηση**,
- ↓ συνεχίζει με **προσωποποίηση** και **ηρωοποίηση** του ηγέτη,
- ↓ οδηγείται στη **συλλογική ταυτότητα** και την **αντιπαλότητα**,
- ↙ και κορυφώνεται στη **νομιμοποίηση της ισχύος** και την **αποστασιοποίηση** από τη διεθνή κοινότητα,
- ↔ ενώ καθ' όλη τη διάρκεια του λόγου διάσπαρτα νευρολογικά-ενδοατομικά μοτίβα λειτουργούν ως «**συναισθηματικά αγκριστώματα**».

Αφηγηματική δομή των επιπέδων ανάλυσης

Κριτική ανάλυση λόγου

- **Στόχος** της ανάλυσης είναι να φωτίσει πώς ο λόγος νομιμοποιεί την ισχύ, κατασκευάζει ιδεολογικές ιεραρχίες και εξυπηρετεί κοινωνικά συμφέροντα (van Dijk, 2008).
- Ο λόγος αναλύεται ως **διαλεκτική σχέση** που γεφυρώνει το κείμενο με την κοινωνία, σε τρία επίπεδα (Fairclough, 2013):
 1. **Κείμενο.** Εστιάζει στη μικρο-ανάλυση των γλωσσικών χαρακτηριστικών του λόγου, όπως σύνταξη, λεξιλόγιο, μεταφορές, ρητορικές στρατηγικές.
 2. **Πρακτική λόγου.** Αναλύει τον τρόπο με τον οποίο το κείμενο παράγεται, διανέμεται και ερμηνεύεται από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.
 3. **Κοινωνική πρακτική.** Αναλύει τη σχέση του λόγου στο μακρο-επίπεδο με την ευρύτερη κοινωνική δομή, τις σχέσεις εξουσίας και την ιδεολογία.

1. Μικρο-επίπεδο: Γλωσσικές στρατηγικές επιβολής

Thank you very much. Very much appreciate it. And I don't mind making this speech without a teleprompter because the teleprompter is not working. [Laughter] I feel very happy to be up here with you nevertheless. And that way, you speak more from the heart. I can only say that whoever's operating this teleprompter is in big trouble. [Laughter]

- Η ρητορική του Trump επιχειρεί να απονομιμοποιήσει την εξουσία του ΟΗΕ υιοθετώντας κλασικά εργαλεία **αποσταθεροποίησης της θεσμικής σοβαρότητας** όπως το χιούμορ, η ειρωνεία και η επιτελεστική αυθεντικότητα (Billing, 2005).

I will never apologize for protecting the American people. We are stronger than ever. America is back.

- Το μεταβατικό σχήμα 'Εγώ' → 'Εμείς' → 'Αμερική' συγκροτεί μια **αντωνυμική συγχώνευση ταυτότητας**, χαρακτηριστική του ηγεμονικού λόγου (Fairclough, 2001). Ο Trump γίνεται το **επιτελεστικό Εγώ** της Αμερικής (Harter, 2002).

Αντωνυμική συγχώνευση ταυτότητας (Fairclough, 2001)

I → *We* → *America*

Η διαδοχική ενσωμάτωση του Trump στην εσω-ομάδα (*Εμείς*) και στο αμερικανικό έθνος οικοδομεί μια σχέση αλληλεγγύης και νομιμοποιεί τη δράση του ηγέτη.

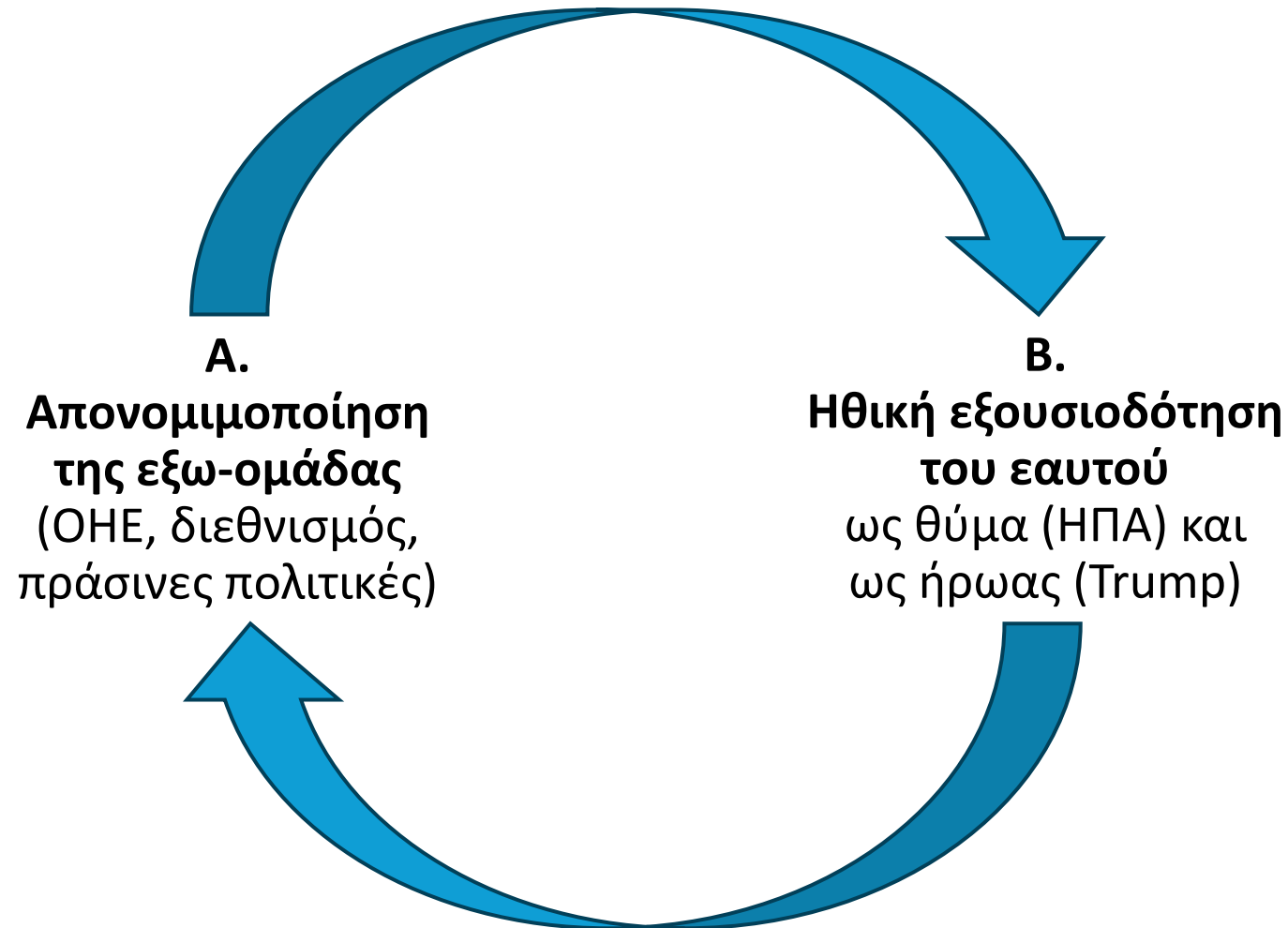
Πηγή: Δημιουργία με τεχνητή νοημοσύνη (Gemini 2.5 Flash/Google).

2. Μεσο-επίπεδο: Διακειμενική κατασκευή της απειλής

*It's the **greatest con job ever** perpetrated on the world, in my opinion. [...] The primary effect of **these brutal green energy policies** has not been to help the environment, but to redistribute manufacturing to polluting countries that break the rules and are making a fortune. [...] That's why in America I withdrew from **the fake Paris Climate Accord** where, by the way, **America was paying so much more** than every country.*

- Η προσλαμβανόμενη απειλή θεμελιώνεται με την άρρητη επίκληση σε **ήδη γνωστές αφηγήσεις** αντιπαγκοσμιοποιητικών και οικονομικών λόμπι (Fairclough, 2013).
- Εφαρμόζοντας τεχνικές **πλαisiώσης** (Chong & Druckman, 2007), ένας διεθνής θεσμός της πολυμερούς διπλωματίας μετατρέπεται σε προεκλογικό σκηνικό ηθικής πάλης.
- Τα γλωσσικά στοιχεία ερμηνεύονται μέσα από την επιχειρούμενη **διπλή αντιστροφή εξουσίας** (Ntontis et al., 2024):
 - ☞ το ηθικά διαβρωμένο διεθνές σύστημα ↔ Οι ΗΠΑ ως ανυπεράσπιστο θύμα

Διπλή αντιστροφή εξουσίας (Ntontis et al., 2024)

3. Μακρο-επίπεδο: Αντιδιεθνισμός & νομιμοποίηση σύγκρουσης

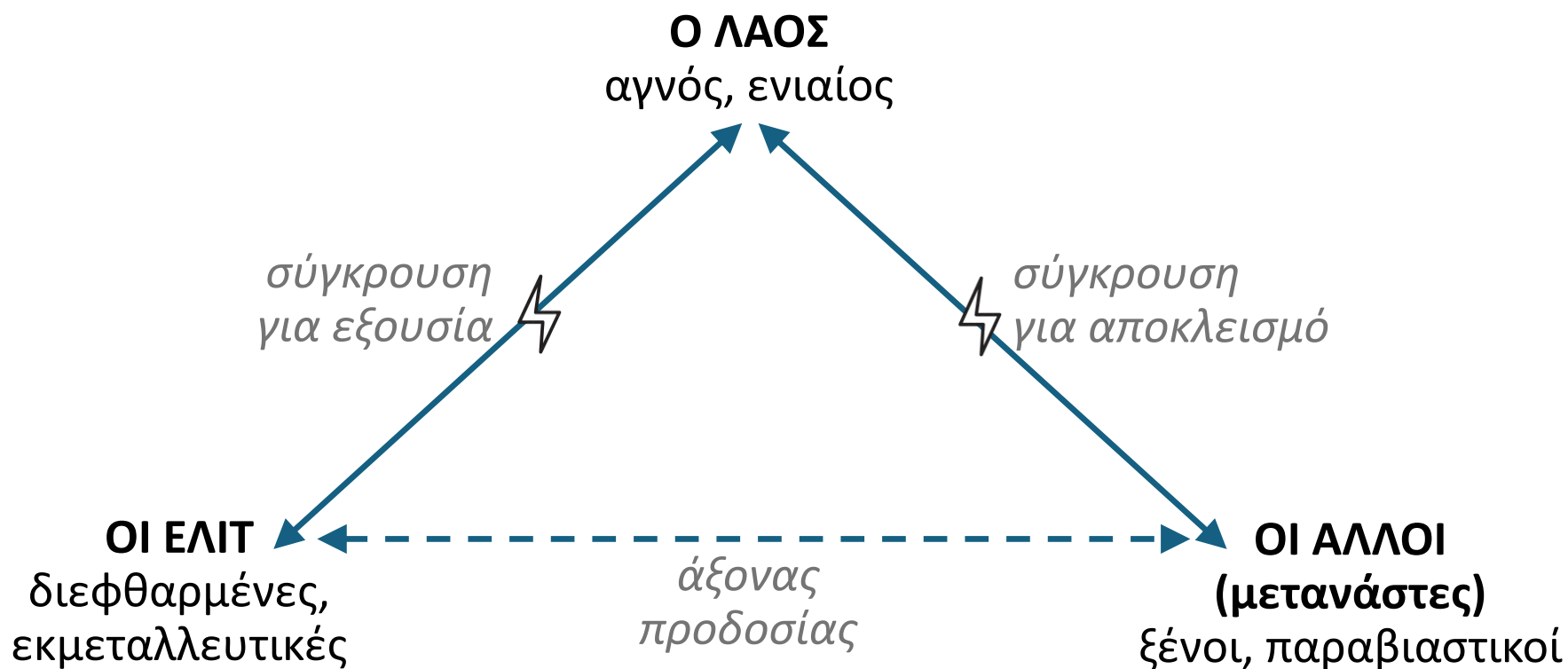
The United Nations is funding an assault on Western countries and their borders. We reject the idea that mass numbers of people from foreign lands can be permitted to travel halfway around the world, trample our borders, violate our sovereignty, cause unmitigated crime and deplete our social safety net. We have reasserted that America belongs to the American people.

- Πρόκειται για χαρακτηριστική πρακτική **ιδεολογικού τετραγώνου** (van Dijk, 1998) που επιτείνει τον διαχωρισμό των κοινωνικών ταυτοτήτων με ηθικούς όρους:
 - + θετική παρουσίαση «Εμείς» — αρνητική παρουσίαση «Εμείς»
 - + αρνητική παρουσίαση «Άλλοι» — θετική παρουσίαση «Άλλοι»
- Ο Trump κατασκευάζει μια **άρρητη τριχοτόμηση** του λαϊκισμού (Mudde, 2004):
 - ☞ ο «αγνός» λαός ↔ οι «διεφθαρμένες» ελίτ
 - ☞ η ενιαία λαϊκή βούληση ↔ ο κοινωνικός πλουραλισμός

Ιδεολογικό τετράγωνο (van Dijk, 1998)

	υποβάθμιση	έμφαση
θετικά	ΟΙ ΑΛΛΟΙ [Αποσιωπάται η θετική συμβολή των μεταναστών]	ΕΜΕΙΣ <i>We have reasserted that America belongs to the American people.</i>
αρνητικά	<i>trample our borders, violate our sovereignty, deplete our social safety</i> ΕΜΕΙΣ	<i>The United Nations is funding an assault on western countries</i> ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Άρρητη τριχοτόμηση του λαϊκισμού (Mudde, 2004)

Συμπεράσματα

- Η ανάλυση δείχνει ότι ο λόγος του Trump λειτουργεί ταυτόχρονα σε **πολλαπλά επίπεδα**, ενεργοποιώντας συναισθηματικούς μηχανισμούς, ομαδικές ταυτότητες και ιδεολογικές νοηματοδοτήσεις.
- Η **ηθικοποίηση της κυριαρχίας**, η **συλλογική θυματοποίηση** και η **αυτονομιμοποίηση** του ηγέτη αποτελούν τρεις βασικούς άξονες του τραμπικού λόγου.
- Η διχοτόμηση «**Εμείς–Άλλοι**» και η **απονομιμοποίηση διεθνών θεσμών** χρησιμεύουν για να δικαιολογήσουν μονομερείς ενέργειες και να ενισχύσουν εσωτερική συσπείρωση.
- Η **συνδυαστική ποιοτική ανάλυση** αποκαλύπτει τον τρόπο με τον οποίο ο λόγος αυτός παράγει, φυσικοποιεί και αναπαράγει πολιτική εξουσία.

Περιορισμοί και αναστοχασμός

- Η ανάλυση επικεντρώθηκε σε **μία ομιλία**, επομένως, αποτυπώνει ένα συγκεκριμένο σημείο του λόγου του Trump, όχι το πλήρες ρεπερτόριό του. Συγκριτικές μελέτες και μεικτά σχέδια μπορούν να απαντήσουν πιο σύνθετα ερευνητικά ερωτήματα.
- Η μεθοδολογική επιλογή του συνδυασμού θεματικής, αφηγηματικής και κριτικής ανάλυσης λόγου απαιτεί εγρήγορση ως προς τον **κίνδυνο υπερ-ερμηνείας**· γι' αυτό καταβλήθηκε συστηματική προσπάθεια για σύνδεση κάθε επιμέρους κωδικοποίησης με τις αντίστοιχες θεωρητικές αρχές.
- Η **αναστοχαστική στάση** αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ποιοτικής εγκυρότητας και ενισχύει τη διαφάνεια της ερευνητικής διαδικασίας.

Βιβλιογραφία

- Billig, M. (1995). *Banal nationalism*. Sage Publications.
- Billig, M. (2005). The performativity of authentic humour: Billig's jokes. In R. W. Wodak & P. Chilton (Eds.), *A new agenda in (critical) discourse analysis: Theory, methodology and interdisciplinarity* (pp. 219–234). John Benjamins Publishing Company.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis? *Qualitative Research in Psychology*, 18(3), 328–352. <https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1769238>
- Chong, D., & Druckman, J. N. (2007). Framing theory. *Annual Review of Political Science*, 10, 103–126. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.10.072805.103054>
- Doise, W., & Valentim, J. P. (2015). Levels of analysis in social psychology. In J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (2nd ed., Vol. 14, pp. 131–137). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.24040-2>
- Fairclough, N. (2001). *Language and power* (2nd ed.). Pearson Education.
- Fairclough, N. (2013). *Critical discourse analysis: The critical study of language* (2nd ed.). Routledge.
- Harter, S. (2002). Authenticity. In C. R. Snyder & S. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 382–394). Oxford University Press.
- Hunter, S. T., & Lovelace, J. B. (2022). *There is more than one way to lead: The Charismatic, Ideological, and Pragmatic (CIP) theory of leadership*. Cambridge University Press.
- Jost, J. T., & Banaji, M. R. (1994). The role of stereotyping in system-justification and the production of false consciousness. *British Journal of Social Psychology*, 33(1), 1–27. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.1994.tb01008.x>
- Kadim, E. N. (2022). A critical discourse analysis of Trump's election campaign speeches: A micro-political level interpretation. *Heliyon*, 8(10), e11063. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e11063>

Βιβλιογραφία

- Kelman, H. C. (2006). Interests, relationships, identities: Three central issues for individuals and groups in negotiating their social environment. *Annual Review of Psychology*, 57(1), 1–26. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.57.102904.190156>
- Laclau, E. (2005). *On populist reason*. Verso.
- Marcus, G. E., Neuman, W. R., & MacKuen, M. (2000). *Affective intelligence and political judgment*. University of Chicago Press.
- Mudde, C. (2004). The populist zeitgeist. *Government and Opposition*, 39, 541-563. <https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x>
- Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Ntontis, E., Jurstakova, K., Neville, F., Haslam, S. A., & Reicher, S. (2024). A warrant for violence? An analysis of Donald Trump's speech before the US Capitol attack. *British Journal of Social Psychology*, 63(1), 3–19. <https://doi.org/10.1111/bjso.12679>
- Pettigrew, T. F. (2017). Social psychological perspectives on Trump supporters. *Journal of Social and Political Psychology*, 5(1), 107–116. <https://doi.org/10.5964/jspp.v5i1.750>
- Reicher, S. D., Haslam, S. A., & Platow, M. J. (2018). *The new psychology of leadership: Identity, influence and power* (2nd ed.). Routledge.
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage Publications.
- Sherif, M. (1966). *Group conflict and co-operation: Their social psychology*. Routledge & Kegan Paul.
- Stephan, W. G., & Stephan, C. W. (2000). An integrated threat theory of prejudice. In S. Oskamp (Ed.), *Reducing prejudice and discrimination* (pp. 23-45). Lawrence Erlbaum Associates.
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33–47). Brooks/Cole.
- Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. Sage Publications.
- Van Dijk, T. A. (2008). *Discourse and power*. Palgrave Macmillan.
- Verkuyten, M. (2018). The social psychology of multiculturalism and interculturalism. In R. Jaspal & G. Breakwell (Eds.), *Identity process theory: Identity, social action and social change* (pp. 169–187). Cambridge University Press.